

ASEMAPERÄN POJAT

Punainen Morris Mini kääntyy Veturitallin mäkeä laskevalta tieltä. Isä kiepauttaa auton sorapihalla kuin Timo Mäkinen ja pysäköi puurivitalon liiterien eteen. Me juoksemme veljeni kanssa autolle. Aamujunan tavaravaunut on purettu, ja isä tullut päivätauolle. Hän kietaisee hihat ylös ja nostaa asemamiehen lakin takaraivolle. Elokuun aurinko paistaa kuumana. Isä on luvannut tuoda uistimet kaupasta samalla kun hakee pitkäsiiman lainaan työkaverilta.

- Pojat, pojat, koppelon pojat, isä toppuuttaa meitä hyväntuulisena ja kävelee peräkontille.

Hän nostaa pitkäsiiman päältä kaksi pientä pahvilaatikkoa ja vie kädet selän taakse. Minä saan Räsäsen seiskan ja veljeni Professorin. Isä hakee liiteristä vuolemansa pulikat, kieputtaa siimaa niiden ympärille ja sitoo uistimet. Lopuksi hän sytyttää tulitikun ja polttaa siiman pään.

Kiinnitettyään koukut puun reunaan isä ojentaa pyydykset meille.

- Pyyätte Raparannasta täkykalat, niin lasketaan pitkäsiima, kun tulen itäläiseltä.

Me painumme perunapellon laidalle matoja kaivamaan. Niitä löytyy ja pian purkin pohjalla käy kuhina. Pohjoisen savimatoja, jänteviä lieroja, niihin pikkukalat nappaavat hanakasti. Juoksemme onget olalla puurivitalon päädyn ohi. Raiku-koira räkyttää talon päädyssä. Pikainen silittely pystykorvan turkkiin, törmää alas veturitallin pihalle ja kääntösillan vierestä ratapihan yli. Talliin ollaan juuri tuomassa veturia ja kääntösilta liikkuu hiljaa. Valtavien veturitallin ovien sisältä purkautuu äänien ja tuoksujen vyöry. Katselen suu raollaan hämäään halliin ja vedän sieraimiini dieselin katkua, johon sekoittuu pien ja ratapölkkyjen tuoksu. Vilkaisen kääntösillan koppiin ja nostan kättä Eevalle. Kurkistan kääntösillan kuoppaan varovasti. Päätynaapurissa asuvalta perheeltä katosi kissa keväällä. Etsimme sitä iltakaudet heidän tyttärensä kanssa. Lopulta perheen isä kertoi meille nähneensä kissan kääntösillan pohjalla. Hän sanoi, että kuopasta pääsi Australiaan ja sinne katti oli varmaan livahtanut. Edelläni rannalle ehtinyt veljeni ei juttua usko. Hän väittää kissan jääneen auton alle.

Juoksen radan yli penkkaa alas ja tulen Raparantaan juuri kun veljeni kiskaisee ensimmäisen särjen rantasoralle. Poimin sen kalapänikkään, jonka olemme tehneet suuresta peltisestä kurkkupurkista kiinnittämällä siihen rautalankaa. Pian vedellä täytetyssä purkissa pulahtelee pieniä ahvenia ja

särkiä. Muutaman isomman ahvenen perkaamme ja viemme äidille. Hän sanoo tekevänsä ahvenpottua niistä.

Äiti hoitaa Kemijärven asemalla kahvilaa. Hän lähtee sinne jo aamuvarhaisella paistamaan munkkeja ja valmistamaan ruokaa. Joskus kesäamuina pyöräilen asemalle. Istun siellä keittiön porrasjakkaralle syömään tuoretta munkkia ja juomaan punaista Polaritaa. Asemalla on myös R-kioski, josta ostan uuden Tarzan-lehden kerran kuukaudessa.

Vatut roikkuvat tummanpunaisina ja kimalaiset pörisevät. Hikeä noruu niskaan kuin muurahaisia. Tarvon puolijuoksua isän ja veljeni perässä alas rinnettä. Rautalanka painaa kämmeneen kuin veitsen terä. Vaihdan kättä ja hieron jomottavaa kämmenpohjaa housuihin. Isä kantaa laatikkoa, jossa on pitkäsiima. Veljeni painattaa kaukana edellä kädet heiluen. Pulikasta irronnut uistin viuhuu ilmassa kuin sudenkorento.

Veturitallin rannassa iltatuuli vilvoittaa mukavasti kasvoja. Kemijoen väylät ovat sateisen kesän jälkeen täynnä vettä ja uomien väliset kannakset saariryhmiä. Leveiden väylien takana näkyy kumpuilevan maaston keskellä Perävaara, siitä oikealle sellutehtaan savut ja pitkäsilta, jonka takana on Kemijärvi.

Leppeä tuuli painaa veneen kokkaa keskustan suuntaan, kun veljeni soutaa väylän yli. Isä pitää perää ja minä katselen keskituhdolta korkeana törmänä nousevaan saareen. Pieni nuotio savuaa jykevän männyn vieressä ja onkimies seisoo rannassa. Talvella vesi Kemijoessa laskee ja silloin käymme saaren korkealta rinteeltä laskemassa mäkeä. Kesällä saarella on lähes joka ilta nuotio. Juhannuksena sinne pääsystä käydään soutukilpailuja.

-Toppailee, isä sanoo, kun olemme ohittaneet Teljonväylän.

Veljeni lopettaa soutamisen ja huopaa hiljalleen. Isä avaa pitkäsiiman laatikon sivut ja sitoo narun päähän painon ja merkkikohon. Hän laskee ne veteen ja viittaa veljelleni suunnan. Kemijoen pääväylän rannoilla pajukot notkuvat rytmikkäästi aallokossa.

Annettuaan runsaasti selkäsiimaa laatikon verkon päältä isä kumartuu tutkimaan peltipurkissa mulahtelevia pikkukaloja. Hän irroittaa pitkäsiimalaatikon hahlosta täkysiiman ja kiinnittää syöttikalan koukkuihin kätevästi ja nopeasti. Pikkusärki vilahtaa tummaan veteen. Muutama metri tyhjää ja ahven lähtee pyyntiin. Pitkänsillan suunnasta tulee uiton laiva ykkösväylää meitä kohti. Kokassa kuohuvana, kyljet siniharmaat ja hytti valkoinen. Ilta-aurinko heijastuu laivan ikkunoista ja

savu taipuu tuulesa Kemijärven keskustaa kohti. Vilkaisen olkapääni yli ja näen toisen uiton laivan tuovan tukkilauttaa Kemijoen yläjuoksulta.

- Perhana pojat, nuista lautoista karanneet uppotukit on repiny verkot usialta kalamieheltä, isä sanoo.

- Eihän ne uppotukit meiän pitkäsiimaa veä pohojaan, minä hätäännyn kysymään.

Isä kertoo, että uppotukit tarkoittavat vettyneitä pöllejä, joista näkyy vain pää veden pinnalla.

Uiton lopuksi tukkijätkät keräävät niitä lautoille pinoon.

- Sitä hommaa kuttuvat katimiseksi, mutta sitä ennen moni ehtii rikkoa perämoottorinsa tai verkkonsa niihin uppotukkeihin.

Kiinnitettyään viimeisen ahvenen koukkuun isä pudottaa täkykalan laidan sivusta. Hän löysää selkäsiimaa laatikosta reilusti ja sidottuaan toisen merkkikohon laskee painon veteen. Nostettuaan siimalaatikon suojakannet paikalleen isä siirtyy soutajan paikalle. Veljeni istuu perätuhdolle ja ojentaa minulle pulikan, jonka päässä kimaltelee selkäpuoleltaan kuparinvärinen Räsäsen seiska.

- Uistattemma tästä väylien kautta rantaan ja huomenna tulemma aikasin aamusta kokemaan pitkäsiiman, isä juttelee ja lähtee soutamaan.

Veljeni laskee veteen hopeanvärisen Professorin, jonka keskellä on punainen helmi. Hän sanoo sen vaikuttavan kalan saalistusviettiin. Minä lasken kalansuomuja matkivilla kuvioilla varustetun Räsäsen seiskan veteen ja annan sille vähitellen löysiä. Kupari ja hopea vaihtelevat, kun viehe poukkoilee vedessä. Pian se katoaa sinisenä lainehtivaan aallokkoon ja tempoilee siiman päässä kutkuttavasti.

- Huomenna koemma siiman ja sen päälle taas uistatamma, isä sanoo ja kiskoo venettä teljolle.

Minä kiinnitän uistinta pulikkaan. Veljeni sitoo köyden rantapuuhun ja lähtee viuhtomaan polkua ylös asemataloille. Isä harppoo perässä. Minä tulen viimeisenä tyhjä peltipurkki kädessä heiluen.

Vattupensaiden kohdalla pujahdan pusikkoon ja alan keräämään suuria kypsiä marjoja. Ne kopsahtelevat peltipohjaan pehmeästi.

- Herätys pojat, lähemmä siimalle, isä huutaa vintille. On sunnuntaiaamu ja isälläkin vapaapäivä.

Matkalla rantaan iskee jännitys. Kipristelee mahanpohjassa. Leuto itätuuli puhaltelee pitkänsillan takaa, tuo imelää sellunlemua tehtaalta.

-Itätuuli, paskatuuli, veljeni irvistelee.

-Raha se on pojat, joka haisee, isä sanoo.

Veturitallin ranta on hiljainen. Västäräkki pomppii rantakivikossa. Yksinäinen uistattelija soutelee väylällä. Ratapihalta kuuluu kalketta. Pöllivaunut odottavat rantaradalla kuorman purkamista. Ylitämme väylän vähäpuheisina. Veljeni soutaa, isä poltteelele mietteliäänä ja pitää perää. Minä katselen keskituhdolta tukkivaunujen takaa nousevaa veturitallin punatiillistä tornia ja rinteiden vallanneita vattupensaita. Aamuaurinko peilautuu talojen ikkunoista. Kemijoen selkää kyntää uiton laiva ja kiskoo tukkilauttaa kohti pitkäsiiltaa. Laivan kannella kävelee mies ja toinen nojaa kaiteeseen.

- Tuolla, minä huudahdan ja näytän merkkikohoa.

- Onkohan kala kiinni, kun pomppii nuin villisti, veljeni ääni on jännityksestä kireä.

Hän pitää airoja hetken ilmassa ja katselee kohoa. Pitkäsiiman merkkikoho poukkoilee pienessä aallokossa väylän laidalla. Siinä se on sivussa uiton laivojen reitiltä.

Nyt isänkin ilme on valpas ja otsa rypyillä, kun hän katselee lähestyvää merkkikohoa. Veljeni huopaa ja minä yritän kurotella laitaa kohti nähdäkseni paremmin. Vesi tipahtelee airoista, kun vene lipuu hiljalleen kohti merkkikohoa. Isä kurottaa kätensä perälaidan yli.

- No, voi perhanan perhana, hän älähtää, kun nostaa merkkikohon ylös.

Painoa ja selkäsiimaa isä pitelee kädessään kuin narua, josta ilmapallo on karannut. Siima on katkennut jo ennen ensimmäistä täkyä.

- Souappa toiselle merkkikoholle, jos vaikka iso kala on kiskassu siiman poikki, isä sanoo ja laskee painon tyhjään laatikkoon.

Veljeni soutaa rivakasti ja minä yritän etsiä katseellani toisen pään merkkikohoa. Olemme jo ohittaneet sen kohdan monta kertaa, kun isä kaivaa Norttiaskin rintataskusta, nostaa lakinlipan ylös ja alkaa kiroilemaan kovalla äänellä.

- Saaterin tukkilaivat kylyvää nuija uppopuuta, hän ärisee ja sytyttää tupakkaa kourakupin suojassa.

- Jos son iso hauki tai järvitaimen katkassu siiman ja vetäny kauemmas, veljeni sanoo.

- Uppotukki son tai uiton lautta painunu tuulessa tästä, isä hieroo leukaansa ja puhaltelee tiuhaan tahtiin savuja.

Samalla näemme pitkänsillan alta vettä kyntävän uiton laivan, joka on matkalla tukkilauttaa hakemaan yläjuoksulta. Isä kiroilee, niin että meitä jo naurattaa.

- Alamma uistatteleamalla ettimään siimaa, isä sanoo ja siirtyy soutajan paikalle.

Veljeni laskee oman vieheensä veteen ja isä käskee uistatella läheltä pohjaa, niin pitkäsiima ehkä tarttuisi siihen. Katselen uistimen keikkumista tummansinisessä vedessä. Annan sen painua syvälle

ja toivon ettei viehe osuisi pohjakivien väliin. Isän katse käy usein tyhjässä siimalaatikossa. Ilme muuttuu huolestuneeksi, kun etenemme väylän sivua. Uuden pitkäsiiman osto työkaverille olisi ylimääräistä rahanmenoa pienestä asemamiehen palkasta.

- Kiinni on, veljeni huudahtaa ja kiskaisee.

Parin kilon hauki nousee syvyydestä kuin tummunut kirveenvarsi, saa pintavedessä tömäkän iskun puisen hukin kamarasta ja luiskahtaa laidan yli liukkaasti kuin hätävale. Pönäkkä hauki putoaa veneen pohjalle evät lepattaen.

Minun Räsäsen seiskaan nappaa kala, kun olemme siirtymässä Teljonväylälle. Olen juuri kietomassa siimaa pulikan ympärille, kun tunnen kevyen nykäisyn. Kiskaisen nopeasti, koska pelkään uuden uistimen juuttumista pohjakiviin. Silloin tempaisee kunnolla. Pulikka on pudota kädestäni veteen. Saan otteen pitäväksi nopealla kädenliikkeellä.

Isä nappaa ranteen vahvuisesta koivusta tehdyn hukin teljolta valmiiksi. Minä kiskon vahvaa siimaa pulikan ympärille hampaat irvessä. Tuntuu kuin kiskoisin tukkia tai juurakkoa syvyyksistä veden pintaan.

- Älä riuho tai se karkaa, veljeni huudahtaa.

Isä neuvoo pitämään siiman tasaisen kireällä tai kala tempaisee uistimen irti. Minä kiskon voimieni takaa, mutta kala haraa vimmaisesti vastaan.

- Nyt on iso kiinni, isäkin innostuu ja vaihtaa suuren haavin käteensä.

Näen sinivihreässä vedessä kalan tummana varjona. Tanakasti vastaan jurottaen se kohoaa pintaa kohti ja nousee hiljalleen veneen viereen. Voimakas pyrstö jännittyy uuteen syöksyyn. mutta isä ehtii työntää pitkävirtisen haavin kalan alle. Vesi pärskyen iso hauki nousee Kemijoen aalloista ja putoaa pitkäsiimalaaticon päälle.

- Jänkäkoirahan siihen tuli irvistelemään, isä nauraa suupielet nykien.

Jalkani tuntuvat voimattomilta ja kämmentä polttelee. Kieputan siiman pulikkaan ja painan uistimen koukut puuhun. Veljeni lähtee soutamaan kohti Veturitallin rantaa.

Nimimerkki: Asemaperän poika

